

ובצלאל לא רצה להשיב ע"ז בפירוש הואיל שהדבר תלוי במיתתו של משה אלא השיב לו ממנהג העולם ואח"כ א"ל שמא כך א"ל הקב"ה וכו', כלומר מנא לך הא שהמשכן הוא יותר חמור מכלים ודילמא הכלים יותר חמורים מהמקדש.

דאל"ה קשה על בצלאל מה קושיא היא זו לומר שמנהג העולם הוא להפך דלמא גזירת המקום היא לעשות כסדר הזה כמו שצוה הכלאים בבגדי כהונה אעפ"י שהכלאים אסור אלא ודאי שבצלאל עשה בחכמה להסתיר הדבר בפני משה כדי שלא ירגיש.

ועוד אפשר לומר שהשיב לו ממנהגו של עולם כלומר שמנהג העולם הוא להיות חוטאים ואם ישראל יחטאו והמשכן יהי קיים הקב"ה יהי צריך לשפוך חמתו על ישראל והעולם יהי תהו ובהו.

זרע שמשון

ג

ביאור הגמ' (ברכות נה.) דמשה ביקש לעשות ארון ואח"כ משכן, דהוא ע"ד מה שעלה במחשבה לברוא ארץ ואח"כ שמים, כי מעלת המקדש לעתיד הוא יותר למעלה מן השמים, אבל בצלאל הבין כמו שהי' בבריאה בפועל, שמים (משכן), ואח"כ כלים (ארץ), וביאורו

יש לפרש... מה שאחז"ל בברכות דף נ"ה ע"א יודע הי' בצלאל לצרף אותיות שנבראו בהם שמים וארץ...

משום דפליגי ב"ש וב"ה (חגיגה יב.) אם שמים נבראו תחילה או הארץ נבראת תחילה, וי"ל דשניהם דברי אלקים חיים משום דסוף מעשה מחשבה תחילה, ובמחשבה עלה תחילה עשיית הארץ שהוא מקום המקדש, כמ"ש חז"ל (יומא נד:) אבן שתי' שממנו הושתת כל הארץ, והוא שעלה בדעתו להשרות שכינתו בארץ, והוא מקום התורה והעבודה שבשבילה נברא הארץ כדכתיב (ישעי' ב, ג) כי מציון תצא תורה ואח"כ שמים.

אבל ביצירה נבראו שמים תחילה, והיינו דכתיב (בראשית ב, ד) אלה תולדות השמים והארץ בהבראם ביום עשות ה' אלקים ארץ ושמים, פירוש בשעת בריאה נבראו שמים תחילה, אבל ביום שעלה בדעתו יתברך הי' תחילה ארץ ואח"כ שמים.

וכבר כתבנו בפ' בראשית כי מעלת המקדש לעתיד הוא יותר למעלה מן

ג

מה שאחז"ל בברכות דף נה ע"א: עיין לעיל סימן מז, ובהגסמן שם
דפליגי ב"ש וב"ה (חגיגה יב.) אם שמים וכו': עיין עוד בזה ילקוט משיח וגאולה על התורה פ'
בראשית סימן כב, כד, כה.